

TÄRKEIDEN PÄÄTÖSTEN AIKA

Kulunut vuosi on nostanut varhaiskasvatuksen ja lastentarhanopettajuuden monessa mielessä vilkkaaseen julkiseen keskusteluun. Mikä on varhaiskasvatuksen tulevaisuus? Mikä on lastentarhanopettajien rooli ja tilanne tulevaisuudessa?

Keskustelun ytimeen on nostettu vihdoin tutkittu tieto ja luotettavat selvitykset varhaiskasvatuksen vaikuttavuudesta, henkilöstöstä, toimintatavoista ja kuntien varhaiskasvatuspalvelujen järjestämisestä. Yksi uusimmista selvityksistä on tänä syksynä julkaistu opetus- ja kulttuuriministeriön valtakunnallinen selvitys varhaiskasvatuksen henkilöstöstä ja lapsen tuen toteuttamisesta. Tämä antaa osaltaan selkeät perustelut kesällä julkaistun Varhaiskasvatuksen kehittämisen tiekartan esitysten toteuttamiselle.

Keskeisimmät havainnot henkilöstön osalta liittyivät selvityksessä johtamiseen, kelpoisen henkilön saatavuuteen, alanvaihtosuunnitelmiin sekä täydennyskoulutukseen. Varhaiskasvatuspalvelujen johtamiskokonaisuudet ovat monimuotoisia: yli puolella vastaajista on johdettavanaan useita palvelukokonaisuuksia. Kolmannes vastaajista ilmoitti, ettei kelpoisia henkilöitä ole saatavilla riittävästi vakituisiin tai määräaikaisiin työsuhteisiin. Tämä koskee erityisesti yliopistokoulutettuja lastentarhanopettajia. Alan vaihtamista seuraavan 10 vuoden kuluessa suunnittelee kolmasosa vastaajista. Syitä alan vaihtamiseen ovat mm. alan matala palkkataso, arvostuksen vähäisyys, työn kuormittavuus ja vastuullisuus, vähäiset etenemismahdollisuudet, epäselvät työnkuvat sekä vähäiset vaikutusmahdollisuudet oman työn rakenteisiin.

Tiekartassa on näihin selkeisiin epäkohtiin hyviä parannusesityksiä mm. työnkuvien ja tehtävien selkiyttämistä koulutustaustan mukaisesti. Tämä luo pohjan koulutuksen tuoman osaamisen oikeasta kohdentamisesta ja selkiyttää opintoihin hakeutuvien tietoa siitä, mitä työtä he valmistuttuaan tulevat tekemään. Tämä on yksi keskeinen kysymys lain kokonaisuudistuksen yhteydessä puhuttaessa tulevaisuuden varhaiskasvatuksesta osana yhtenäistä kasvatus- ja koulutusjärjestelmää.

Lastentarhanopettajien palkkaus on myös noussut vihdoin julkiseen keskusteluun. Keskustelun avauksena toimi Education at a Glance 2017 -selvitys, jonka mukaan Suomi jää jälkeen lastentarhanopettajien palkkatasossa paitsi pohjoismaista, myös EU- ja OECD -maiden keskiarvosta. Suomessa lastentarhanopettajien palkat ovat OECD:n alhaisempia. OAJ:n ja Lastentarhanopettajaliiton selkeä tavoite on siirtää lastentarhanopettajat osaksi opetusalan virkaehtosopimusta (OVTES), joka on pöydällä toivottavasti maakuntauudistukseen liittyen pääsopimuksen uusimisen yhteydessä. Vielä ensi vuoden alussa nykyisten sopimusten ollessa katkolla, lastentarhanopettajien palkoista neuvotellaan liittokierroksella nykyisen virkaehtosopimuksen (KVTES) reunaehtojen puitteissa. Tavoitteena on selkeä palkkojen korotus ja lastentarhanopettajia koskevan liitteen 5 sisältämien työajan määräysten uusiminen vastamaan lain ja uuden vasun tuomia vastuita ja velvoitteita.

Ossaavat opettajat saivat ilua elämään Oulussa syyskuussa Valtakunnallisilla Lastentarhanopettajapäivillä. Päivät onnistuivat palautteen mukaan erittäin hyvin. Lämmin kiitos vielä oululaisille suunnitteluun ja toteutukseen osallistuneille lastentarhanopettajille. Pallo lensi Lahteen, jossa kahden vuoden päästä juhlitaan samalla 100-vuotiaista Lastentarhanopettajaliittoa. Tässä lehdessä on kattava kooste Lastentarhanopettajapäivien sisällöstä. Uusi vuosi tuo uudet tuulet, tuleva kevät on vaalikevät. Tervetuloa uudetkin ehdokkaat mukaan valtakunnalliseen vaikuttamistyöhön.

Vilkaan vuoden jälkeen hengähdetään hetki – nautitaan joulun ajan lämmöstä ja kiireettömyydestä.

Anitta Pakanen

Anitta Pakanen, päätoimittaja